

СИСТЕМА ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Трансформаційні процеси завжди характеризуються надмірними ризиками та загрозами, у зв'язку з чим значна кількість підприємств опиняються у ситуації неналежного рівня захищеності свого майна та інтересів від впливу чинників внутрішнього і зовнішнього середовища. Зростання рівня ризику ведення бізнесу, ускладнення умов функціонування підприємств актуалізують питання формування інформаційно-аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Попри наявність численних наукових розробок у сфері економічної безпеки на різних рівнях ієрархії управління економікою, залишається необхідність у поглибленні наукових досліджень у напрямі формування інформаційно-аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Формування інформаційно-аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки правомірно розглядати з різних позицій, зокрема з позиції взаємодії агентів ринку і підприємства та з позиції самого підприємства. Визначення методичних засад формування інформаційно-аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства в першу чергу потребує впорядкування класифікації напрямів розкриття сутності поняття «фінансова безпека підприємства». З цією метою доцільно використати типологічну модель, яка включає три групи: нормативно-правова, доктринальна та енциклопедична [1]. Використання типологічної моделі терміну «фінансова безпека підприємства» є обов'язковою передумовою для визначення сутності поняття «фінансово-економічна безпека підприємства» та формування системи інформаційно-аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Проведений аналіз та побудова матриці контент-аналізу поняття «фінансова безпека підприємства», дозволяє нам зробити висновок стосовно ототожнення науковцями понять «фінансова безпека підприємства», «фінансово-економічна безпека підприємства» і разом з цим, акцентування уваги у запропонованих ними визначеннях від загальних до конкретних аспектів фінансів підприємства (табл. 1).

Таким чином, аналіз наукової літератури з проблем фінансів дав змогу стверджувати, що існують декілька підходів до визначення сутності понять фінансова безпека підприємства. Перший підхід базується на пріоритеті фінансової складової у забезпеченні економічної безпеки підприємства. Другий підхід базується на положенні, що фінансова безпека підприємства є самостійним науковим та практичним напрямом і суттєво відрізняється від економічної безпеки. Третій підхід передбачає використання поняття фінансово-економічна безпека підприємства, підкреслюючи взаємозалежність економічної та фінансової діяльності підприємства та визначальну роль фінансів у економічній системі.

Щодо третьої групи типологічної моделі – енциклопедичної, яка включає визначення даного поняття в енциклопедичних джерелах, то в енциклопедії фінансово-аналітичного центру MaViCo фінансова безпека (financial security) визначається як поняття, що включає комплекс заходів, методів і засобів із захисту корпоративних структур, фінансової діяльності господарюючого суб'єкта на макрорівні [2].

Отже, на основі аналізу поглядів науковців щодо визначення поняття «фінансова безпека підприємства» нами побудовано матрицю контент-аналізу терміну «фінансова безпека» та визначено три основні підходи до трактування даного поняття. Узагальнення підходів науковців дозволяє припустити, що фінансово-економічна безпека підприємства може бути визначена як сукупність заходів щодо забезпечення найбільш ефективного

використання його капіталу, підвищення якості планування і здійснення господарської діяльності підприємства за всіма напрямками діяльності, а також управління технологічним, інтелектуальним і кадровим потенціалом підприємства, його активами з метою максимізації прибутку, підвищення фінансової стійкості та рентабельності підприємства.

Таблиця 1

Матриця контент-аналізу терміну «фінансова безпека підприємства»

Особливості підходів науковців до стсування дефініції «фінансова безпека підприємства»	и фінансів за підні сторони фінансового життя	ий захист від можливих фінансових витрат і	печити ивний як фінансове положення і фінансову	ості	ого стану з точки зору кількісного і якісного	через фінансовий стан підприємства
Бланк І.А. [3]	+				+	
Реверчук Н.Й. [7]	+	+				+
Мельник Л.Г. [8]		+				
Мунтіян В.І. [9]		+				
Кириченко О., Кім Ю. [5]			+			+
Папехин Р.С. [6]				+		
Горячової К.С. [4]						+
Галасюк В., Сорока М. [10]		+				

Складено автором

Розуміння усіх складових фінансово-економічної безпеки доводить правомірність розглядати її як систему, функціонування якої неможливе без інформаційно-аналітичного забезпечення.

У господарській діяльності кожного підприємства інформація відіграє важливу роль, оскільки дозволяє оцінити обставини й умови, визначити і усвідомити стратегічні цілі діяльності, сформулювати завдання і визначити заходи та засоби їхнього розв'язання.

На нашу думку, з погляду фінансово-економічної безпеки підприємства, інформація – це дані, відомості, документи, які мають бути захищеними через їх важливість для суб'єкта господарювання та можливі наслідки від незаконного втручання, розкриття чи розголошення. Сукупність різної інформації, призначеної для ухвалення рішень у процесі фінансово-економічної діяльності підприємства, правомірно вважати інформаційним забезпеченням підприємства.

У сучасних умовах забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства передбачає не лише захист змісту інформації, але й засобів і технологій її отримання у процесі прийняття управлінських рішень. Це пояснюється тим, що, за оцінками фахівців, на обмін, перетворення та обробку інформації в управлінських процесах витрачається від 50 до 90 % часу [11, с. 90]. Фактично інформаційні процеси є основою управлінських і суттєво

впливають на їх ефективність та фінансово-економічну безпеку підприємства. Посилення обґрунтованості рішень, потребує відповідного інформаційно-аналітичного забезпечення. Під інформаційно-аналітичним забезпеченням будь-яких процесів розуміється органічна сукупність даних та методів їх визначення і аналітичної оцінки, що може бути науково-методичною основою для прийняття органами управління відповідних рішень при визначенні ефективних напрямків розвитку цих процесів.

Оцінка поточного рівня забезпечення фінансово-економічної безпеки проводиться за даними внутрішньої бухгалтерської та фінансової звітності, показники якої є індикатори, що дозволяють визначити зміни у господарській діяльності підприємства. Про важливість організації ведення бухгалтерського обліку в системі інформаційно-аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки зазначає Л.С. Сорока, вважаючи основним джерелом інформації для оцінювання фінансово-економічної безпеки – фінансовий облік і складена за його принципами фінансова звітність. Організація інформаційно-аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки здійснюється з урахуванням положень Закону України «[Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні](#)», які визначають правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні. Таким чином, організація ведення бухгалтерського обліку на підприємстві повинна здійснюватися з урахуванням забезпечення фінансової складової економічної безпеки та базуватися на принципах обачності, повного висвітлення, автономності, послідовності, безперервності, нарахування та відповідності доходів і витрат, превалювання сутності над формою, єдиного грошового вимірника, періодичності.

Враховуючи вище приведене, під інформаційно-аналітичним забезпеченням фінансово-економічної безпеки підприємства ми пропонуємо розуміти органічну сукупність фінансово-економічної інформації, принципів, методів і процедур, які використовує підприємство у процесі господарської діяльності, що слугуватиме науково-методичною основою для прийняття управлінських рішень з метою покращення фінансово-економічного стану суб'єкта господарювання.

Головна мета інформаційно-аналітичного забезпечення полягає у вирішенні інформаційно-аналітичними засобами не лише проблем захисту від загроз, що виникають, а, насамперед, завчасному викритті і попередженні суб'єкта господарської діяльності про причини та умови, що можуть сприяти виникненню ранніх ознак цих загроз. Ціль інформаційно-аналітичного забезпечення полягає в своєчасності отримання необхідного і достатнього обсягу інформації особою, яка приймає рішення.

Формування інформаційно-аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки передбачає чітке визначення напрямів, заходів та засобів безпечного збору, обробки, використання, зберігання, підтримки в належному стані фінансово-економічної інформації, використання якої сприятиме підвищенню ефективності його фінансово-господарської діяльності. У зв'язку з цим особливої уваги при формуванні інформаційно-аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, потребує саме процес організації ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, а також його елементи, зокрема облікова політика та інвентаризація.

Список використаних джерел

1. Завора Т.М. Методичні засади формування інформаційно-аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства / Т.М. Завора, О.В. Пустяк // науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету «Наука й економіка» вип. 1 (37), Т.1 Хмельницький, 2015 – С139 – 146.
2. Финансовая безопасность // Финансовая библиотека – Электронный ресурс. – Режим доступа: <http://MaBiCo.ru/lib/1979.html>.
3. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И.А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.

4. Горячева К.С. Фінансова безпека підприємства, сутність та місце в системі економічної безпеки / К.С. Горячева // Економіст. – 2003. – № 8. – С. 65 – 67.
5. Кириченко О. Вплив інфляційних процесів на фінансову безпеку підприємства / О. Кириченко, Ю. Кім // Економіка та держава. – 2009. – №1. – С. 32 – 36.
6. Папехин Р.С. Факторы финансовой устойчивости и безопасности предприятия. / Р.С. Папехин: автореф. дис. [на здоб. наук. ступ. канд. ек. наук]. – Волгоград, 2007. – 21 с.
7. Реверчук Н.Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур / Н.Й. Реверчук. – Л.: ЛБІ НБУ, 2004. – 195 с.
8. Экономика предприятия / под ред. Л.Г. Мельника. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2003. – 638 с.
9. Мунтіян В.І. Економічна безпека України / В.І. Мунтіян. – К.: КВІЦ, 1999. – 464 с.
10. Сорока Л.С. Обліково-інформаційна система в управлінні економічною безпекою для різних поведінкових моделей підприємства / Л.С. Сорока // Облік і фінанси. – 2013. – № 1 (59). – С. 51 – 55.
11. Фатхутдинов Р.А. Разработка управленческого решения. – М.: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1998. – 272 с.